

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

BIULETYN

Nr 148 (1721), 30 października 2018 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski ● Bartosz Wiśniewski ● Rafał Tarnogórski
Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji)
Anna Maria Dynner ● Sebastian Płóciennik ● Patrycja Sasnal
Justyna Szczudlik ● Jolanta Szymańska ● Marcin Terlikowski ● Tomasz Żornaczuk

Założenia i główne kierunki polityki zagranicznej Korei Północnej

Oskar Pietrewicz

Mimo deklarowanego otwarcia na dialog Korea Północna nie zamierza rezygnować z odstraszania nuklearnego. Gwarantuje ono przetrwanie reżimu, co jest nadrzędnym interesem jej władz. Używając retoryki o denuklearyzacji, KRLD dąży do zakończenia izolacji, poprawy sytuacji gospodarczej i formalnego uznania za mocarstwo nuklearne. Do realizacji tych celów będzie starała się wykorzystywać sprzeczności między Koreą Płd., USA i ChRL.

Postępy programów nuklearnego i raketowego w 2017 r. wzmocniły przekonanie władz KRLD, że mają dostatecznie silną pozycję negocjacyjną, aby rozpocząć rozmowy z USA i Koreą Płd. W noworocznym przemówieniu Kim Dzong Un wyraził wolę poprawy stosunków międzykoreańskich i zapowiedział skoncentrowanie się na rozwoju gospodarczym. Zamiar ten potwierdziło kwietniowe plenum Komitetu Centralnego Partii Pracy Korei. Korea Płn. otworzyła się na dialog, aby zmniejszyć izolację międzynarodową i ograniczyć sankcje forsowane przez USA w ramach tzw. maksymalnej presji.

Cele polityki zagranicznej KRLD. Nadrzędnym interesem Korei Płn. pozostaje przetrwanie reżimu. W wymiarze zewnętrznym oznacza to zapobieżenie obcej ingerencji, a w wewnętrznym – wzmocnienie gospodarcze przez wprowadzanie reform bez konieczności wzorowania się na zagranicznych rozwiązaniach. W polityce zagranicznej celami KRLD są: zapewnienie bezpieczeństwa państwa, poprawa jego sytuacji gospodarczej (przez zmniejszenie presji sankcyjnej) oraz międzynarodowe uznanie jego statusu jako mocarstwa nuklearnego. Na potrzeby realizacji powyższych celów Korea Płn. utrzymuje odstraszanie nuklearne i intensyfikuje działania dyplomatyczne skierowane tradycyjnie ku USA, Korei Płd. i ChRL.

USA. Relacje z USA są głównym punktem odniesienia dla polityki zagranicznej KRLD. [Czerwcowe spotkanie Kim Dzong Una z Donaldem Trumpem w Singapurze przełamało izolację międzynarodową Korei Płn. i doprowadziło de facto do ustanowienia równoprawnych stosunków z USA.](#) Inicjując dialog i chcąc go utrzymać, KRLD sygnalizuje gotowość negocjacji w kwestii programu jądrowego. Wychodzi w ten sposób naprzeciw oczekiwaniom USA, dla których denuklearyzacja jest priorytetem. Władze Korei Płn. starają się więc uwiarygodnić swoje deklaracje o woli jej przeprowadzenia. Przykładem są decyzje o jednostronnym zawieszeniu testów jądrowych i raketowych oraz zamknięciu poligonu nuklearnego Punggye-ri i ośrodka raketowego Tongchang-ri. Równocześnie kluczowe sprawy, związane np. z całościową kontrolą i monitorowaniem instalacji nuklearnych w ośrodku Jongbjon, uzależniają od „odpowiednich posunięć” USA.

W rozmowach z USA władze północnokoreańskie deklarują konieczność kompleksowego podejścia do problemów bezpieczeństwa, a nie tylko koncentrowania się na kwestii nuklearnej. W ocenie Korei Płn. rozwiązanie problemów na Półwyspie wymaga zbudowania zaufania w stosunkach KRLD z USA. W tym celu USA powinny przyjąć deklarację o zakończeniu stanu wojny i przystać na negocjacje traktatu pokojowego, który zastąpiłby zawieszenie broni po wojnie koreańskiej. Bez zakończenia stanu wrogości w stosunkach

z USA i uzyskania od nich gwarancji bezpieczeństwa KRLD nie zamierza rezygnować z arsenału nuklearnego. Liczy przy tym, że amerykańskie ustępstwa w tej sprawie zaowocują zniesieniem sankcji. Spełnienie oczekiwań Korei Płn. byłoby równoznaczne z uznaniem jej statusu jako mocarstwa atomowego, co wzmocniłoby jej pozycję na Półwyspie Koreańskim. Długofalowym celem KRLD może być wycofanie sił amerykańskich z Półwyspu i zakończenie sojuszu USA z Republiką Korei.

Korea Płd. [Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Pjongczangu w lutym br. pozwoliły zainicjować dialog polityczny na najwyższym szczeblu między państwami koreańskimi.](#) Od kwietnia do września br. przywódcy obu Korei spotkali się trzykrotnie. Dialogowi politycznemu towarzyszy m.in. pogłębienie kontaktów kulturalnych. Prowadzone są także rozmowy między wojskowymi, których rezultatem jest [porozumienie z września o zmniejszeniu napięć na granicy](#). Sankcje nałożone na KRLD uniemożliwiają jednak wznowienie kontaktów gospodarczych.

KRLD traktuje Koreę Płd. jako kanał komunikacji z innymi państwami, zwłaszcza z USA. Korzystając z pojednawczego stanowiska administracji Moon Jae-ina, dla której priorytetem jest poprawa stosunków dwustronnych, Korea Płn. chce doprowadzić do rozdźwięku między Koreą Płd. a USA. Widoczne jest to zwłaszcza w kwestii sankcji. O ile Korea Płd. dopuszcza możliwość stopniowego ich znoszenia, o tyle USA są zwolennikami ich utrzymania do czasu podjęcia przez KRLD weryfikowalnych działań na rzecz denuklearyzacji. Północnokoreańskie władze dostrzegają zainteresowanie Korei Płd. wznowieniem współpracy gospodarczej, m.in. uruchomieniem kompleksu przemysłowego w Kaesongu. Liczą, że dialog międzykoreański doprowadzi do stopniowego osłabiania reżimu sankcyjnego. Oczekują również, że w zamian za kontrolowaną deeskalację napięć Korea Płd. będzie budować wiarygodność KRLD jako spolegliwego partnera. W trakcie ostatniej (13–21 października) wizyty w Europie Moon Jae-in przekonywał UE i państwa europejskie do złagodzenia presji sankcyjnej na Koreę Płn.

Chiny. Równolegle z postępem dialogu międzykoreańskiego doszło do intensyfikacji kontaktów politycznych między KRLD a ChRL. Kim Dzong Un trzykrotnie odwiedził ChRL, spotykając się z przedstawicielami najwyższych władz, w tym z Xi Jinpingiem. Wizyty Kima miały miejsce w kluczowych momentach rozmów międzykoreańskich i Korei Płn. z USA. [W ten sposób przywódca KRLD starał się wzmocnić swoją pozycję negocjacyjną w rozmowach z Koreą Płd. i USA.](#)

Działania Kima na rzecz poprawy stosunków z ChRL mają na celu złagodzenie chińskiej presji gospodarczej. Uzależnienie gospodarcze Korei Płn. od Chin, które odpowiadają za ponad 90% jej wymiany handlowej, sprawia, że to od tego państwa zależy skuteczność sankcji wobec KRLD. Doniesienia z ostatnich miesięcy wskazują, że mimo formalnego utrzymywania sankcji, Chiny wywiązują się z nich mniej restrykcyjnie. W tym kontekście na korzyść KRLD działa również to, że na forum Rady Bezpieczeństwa ChRL opowiada się za złagodzeniem sankcji w odpowiedzi na koncyliacyjną postawę Korei Płn. Korzystne z punktu widzenia KRLD są również amerykańsko-chińskie napięcia handlowe, zmniejszające prawdopodobieństwo nakłonienia Chin przez USA do wywierania jak największej presji na Koreę Płn. Mimo zbliżenia politycznego w ostatnich miesiącach KRLD obawia się nadmiernej zależności od Chin. Między innymi dlatego będzie dążyła do różnicowania partnerów zagranicznych.

Wnioski i perspektywy. Ofensywa dyplomatyczna KRLD przyczyniła się do ustabilizowania sytuacji na Półwyspie Koreańskim. W ciągu kilku miesięcy Korei Płn. udało się przełamać izolację międzynarodową bez dokonania poważnych ustępstw w kwestii denuklearyzacji. KRLD pozostaje jednak pod silną presją sankcyjną. Utrudnia to rozwój kontaktów gospodarczych z partnerami zagranicznymi i wprowadzenie reform. O ile formalne zniesienie oenzetowskich sankcji wydaje się niemożliwe z powodu sprzeciwu USA, o tyle Korea Płn. może liczyć na rozszczelnienie reżimu przez ChRL. Dodatkowo Korea Płd. będzie aktywna w obszarach współpracy nieobjętych sankcjami (np. modernizacja międzykoreańskich połączeń drogowych i kolejowych). Nastawiona na złagodzenie sankcji polityka Moona może utrudnić koordynację z USA działań wobec KRLD.

Kim Dzong Un nie jest zainteresowany porzuceniem arsenału nuklearnego. Przeciwnie, otwierając się na rozmowy o denuklearyzacji, dąży do zdobycia uznania dla statusu nuklearnego swojego kraju. By zrealizować ten cel, może się warunkowo zgodzić na negocjacje nt. ograniczenia zbrojeń. Niewykluczone, że KRLD chce podążać drogą Indii i Pakistanu, które po latach presji międzynarodowej zostały de facto uznane za mocarstwa nuklearne.

Uwiarygodnieniu otwarcia dyplomatycznego KRLD ma służyć dialog z kolejnymi partnerami. Pojawiają się doniesienia o możliwej wizycie Kim Dzong Una w Rosji, zaproszeniu papieża Franciszka do Pjongjangu czy spotkaniu przywódcy Korei Płn. z premierem Japonii. Aktywność dyplomatyczna KRLD stwarza UE możliwość wznowienia dialogu politycznego po trzech latach przerwy, w ramach unijnej polityki „krytycznego zaangażowania”. Zakłada ona równoczesne utrzymywanie sankcji i korzystanie z kanałów komunikacji z Koreą Płn. Mogą się one okazać przydatne w sytuacji utrzymywania się impasu w rozmowach KRLD z USA. Z punktu widzenia Polski pożądane jest kontynuowanie negocjacji w sprawie denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego. Jeśli rozmowy te przyczynią się do stworzenia realnej perspektywy ograniczenia roli, a następnie wyeliminowania broni jądrowej z Półwyspu, pozwolą na wzmocnienie reżimu NPT przed następną Konferencją Przeglądową tego traktatu w 2020 r.